

Terveys- ja sosiaalipalvelujen historiaa Suomessa

1800-luvun Suomessa oli heikot elinolot

Kuva: Unsplash.com New York Public Library

LUKION Terveystieto
Terve3

Kuva: Unsplash.com New York Public Library

- Köyhyys
- Puutteellinen hygienia, heikko sanitaatio
- Ajoittaiset katovuodet, aliravitseminen
- Riittämätön ja yksipuolinen ravinto
- Ahtaat asuinolot
- Tartuntataudit olivat yleisiä kuolinsyitä
  - tuberkuloosi
  - rokot, esim. isorokko
  - ripulitaudit

Terveystieteiden kehitys 1700–1950

1700-luku

- Koko maassa oli vain muutamia piirilääkäreitä ja lääninsairaaloita

1800-luku

- 1820-luvulla 1,2:ta miljoonaa asukasta kohti oli vain 24 piirilääkärää
- Pakolliset isorokkorokotukset
- Julkinen terveydenhuolto vielä varsin kehittymätöntä

1900-1950

- Sairaaloita ja lääkäreitä oli edelleen liian vähän.
- Kunnanlääkärijärjestelmän avulla yritettiin parantaa maaseudulla asuvan väestön terveydenhuoltoa.
- MLL:n aloitteesta perustettiin koko maan kattava neuvolajärjestelmä (imeväiskuolleisuus laski).
- Keskussairaalaverkoston rakentaminen viivästyi sotien takia.

Kuva. Unsplash.com Marcelo Leal

Kuva. Unsplash.com Austrian National Library

Sata vuotta sitten tuberkuloosi oli vakava kansanterveysongelma

Kuva: Unsplash.com CDC

Tuberkuloosi eli keuhkotauti

- Bakteerin aiheuttama tartuntatauti
- Epidemiat olivat yhteydessä sotiin, nälkään, köyhyyteen, heikkoihin asuinoloihin, huonoon hygieniaan ja puutteelliseen terveydenhuoltoon
- Sairastuneet enimmäkseen lapsia, nuoria tai työikäisiä aikuisia
- Sairastuneet eristettiin keuhkotautiparantoloihin

II maailmansodan aikana aloitettiin sairautta ehkäisevät toimenpiteet

- Alkeellisilla röntgenlaitteilla tehtävät seulonnat
- Hygieniavalistus
- Calmette-rokotus
- Uudet tehokkaat lääkkeet
- Asuinolojen kehittäminen

Tuberkuloosi väheni nopeasti

1950-luvulla alkoi hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Lasten ja perheiden terveyttä edistivät

- maksuton kouluruokailu
- edullinen kunnallinen lasten päivähoito
- lapsilisäjärjestelmä
- äitiysavustus (äitiyspakkaus/-raha)

Sotien jälkeen alkoi myös koko maan kattava keskussairaalaverkoston rakentaminen.

- Tavoitteena oli saada tasa-arvoiset sairaalapalvelut kaikkien ulottuville.

Sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmä 1972–2022

- Kunnanlääkärijärjestelmä lakkautettiin.
- Jokaisella kunnalla oli velvollisuus perustaa **terveyskeskus**.
- Laki korosti terveyden edistämisen tärkeyttä.
- Terveyspolitiikan painopiste siirtyi sairaanhoidosta ehkäisevään terveydenhuoltoon ja avohoidon kehittämiseen.
- Aikaisempaa enemmän kiinnitettiin huomiota myös elinolosuhteiden, ympäristön ja elintapojen terveyttä edistäviin tai kuormittaviin vaikutuksiin.

Sosiaalihuolto

Toimintaa, jonka tarkoituksena tarjota yhteiskunnan jäsenille riittävät sosiaaliset palvelut ja niihin kuuluva taloudellinen tuki sekä edistää sosiaalista hyvinvointia ja osallisuutta.

Esim. kunnallinen päivähoito, lapsilisä, opintotuki, vanhemmapainraha, asumistuki

Terveydenhuolto

Toimintaa, jonka tarkoituksena tarjota yhteiskunnan jäsenille riittävät terveyspalvelut sekä edistää terveyttä ja hyvinvointia.

Perusterveydenhuolto

Ihmisen terveydentilan seurantaa, terveyden edistämistä sekä keskeisiä ja laajasti saatavilla olevia palveluita, esim. terveyskeskuksen yleislääkärin vastaanotto, kouluterveydenhuolto, äitiys- ja lastenneuvola sekä hammas-
huolto.

Erikoissairaanhoito

Tutkimukset ja hoito, jotka edellyttävät lääketieteen erikoisalojen osaamista, esim. leikkaukset ja syöpähoidot.

Terveydenhuollon palveluiden tuottajat 1972–2022

1. sektori

Julkinen terveydenhuolto

- Rahoitus verovaroista
- Esimerkiksi
  - Terveyskeskus
  - Laboratorio
  - Ensiapu
  - Neuvola
  - Sairaalat
  - Sairaankuljetus

Kuva: Unsplash.com Stephen Andrews

Kuva: Unsplash.com National Cancer Institute

2. sektori

Yksityinen terveydenhuolto

- Kustannettu pääosin palvelumaksuilla

Esimerkiksi

- Lääkärikeskukset
- Yksityissairaalat
- Hoivakodit
- Esteettinen kirurgia
- Apteekki

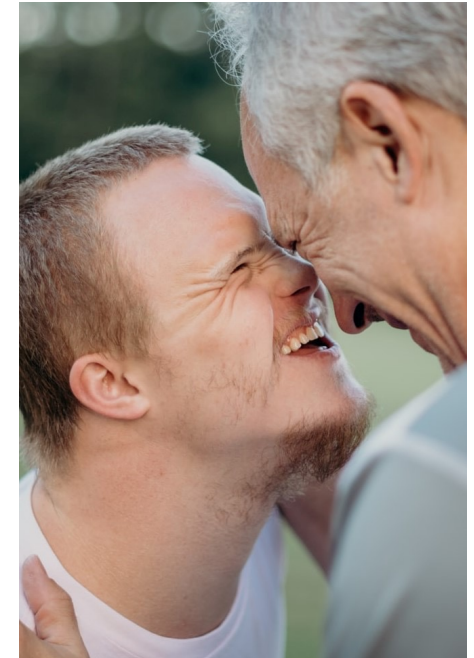
3. sektori

Järjestöt ja yhdistykset

- Osin yhteiskunnan tukemia

Esimerkiksi

- SPR
- MLL
- SETA
- Mieli ry
- Sydänliitto
- Syöpäjärjestöt
- Diabetesliitto

Kuva: Unsplash.com Nathan Anderson